

УДК 338

Л.Я. Малюта канд. економ. наук, доц., М. В. Пельчер

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

УПРОВАДЖЕННЯ ЗАРУБІЖНИХ СИСТЕМ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ – СТАНДАРТ-КОСТ ТА ДИРЕКТ-КОСТИНГ В УМОВАХ ВІТЧИЗНЯНИХ ДЕРЕВООБРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ

L.Ya. Maliuta Ph.D., Assoc. Prof., M. V. Pelcher

IMPLEMENTATION OF FOREIGN EXPENDITURE MANAGEMENT SYSTEMS - STANDARD-COST AND DIRECT-COSTING IN THE CONDITIONS OF DOMESTIC WOODWORKING ENTERPRISES

На даний момент, будь-яке підприємство повинно працювати беззбитково, повністю покривати витрати та отримувати прибуток. Для того, щоб завоювати гідне становище на ринку, кожна фірма зобов'язана зміцнювати свій фінансовий стан, займатися не тільки саморозвитком, а й брати участь у соціально-економічному розвитку держави в цілому. У контексті зазначеного актуальним питанням є упровадження у вітчизняну практику господарювання зарубіжного досвіду менеджменту, у т.ч. й у сфері управління витратами.

Управління витратами – це процес цілеспрямованого формування витрат за місцем виникнення і різновидами продукції при постійному контролі рівня витрат і стимулюванні їх зниження [1].

Надзвичайно актуальною є дана проблематика для деревообробної промисловості, яка обрана об'єктом нашого дослідження.

Як відомо, деревообробна промисловість – це галузь лісової промисловості, що здійснює механічну і хіміко-механічну обробку та переробку деревини, і використовує як сировину для свого виробництва різні лісоматеріали.

На сьогоднішній день, дана галузь в Україні займає провідне місце, її розвиток зумовлює наповнення державного бюджету, скорочення безробіття, тощо. Активне впровадження інновацій в деревообробну промисловість дозволить вийти вітчизняному виробнику на зовнішні ринки, продавати за кордон готову продукцію з дерева, а не лише сировину (так як це відбувається в даний час) [2].

Провівши ряд досліджень, можна з впевненістю сказати, що Україна має всі можливості для розвитку деревообробної галузі. До них слід віднести: значний ресурсний потенціал, транспорту інфраструктуру, територіальні переваги та робочу силу. В свою чергу, гальмування процесів, які забезпечують розвиток даної галузі відбувається через відсутність дій з боку уряду та притоку інвестицій.

Важливе значення для розвитку даної галузі відіграє система ефективного управління витратами на вітчизняних підприємствах. Кожна фірма використовує свою систему, яка забезпечує їй прибутковість та особливі конкурентні переваги на ринку.

Провівши ряд досліджень, ми з'ясували, що серед успішно працюючих підприємств досліджуваної галузі, ефективно управління витратами та прибутком здійснює Вигодське ТЗОВ «Уніплит». Компанія «Уніплит» – лідер деревообробної галузі України в сегменті виробництва ДВП, фарбованої ДВПО і новітньої 3D ДВПО, фанери і пиломатеріалів. Запорукою успіху роботи підприємства є те, що у своїй практиці підприємство активно використовує інноваційні технології. Для удосконалення системи управління витратами на підприємстві, зокрема в сфері обліку, пропонуємо інтегроване використання двох зарубіжних методів – «стандарт-косту» та «директ-костингу».

Сутність системи «стандарт-кост» полягає в нормативному визначенні витрат. Оскільки на даному підприємстві виробничий процес складається з однакових чи повторюваних операцій (залежно від виду продукції), то нормативний метод калькулювання витрат є тут головним засобом управління.

Перевагами даного методу є те, що він допомагає вирішити наступні завдання:

1. Створити систему норм та нормативів, які дозволять в майбутньому визначити раціональний рівень витрат на виготовлення виробу.
2. Отримати достовірні дані про витрати за нормами собівартості на виробництво продукції.
3. Збирати інформацію про виробничі витрати для розвитку техніко-економічної політики не тільки на конкретному підприємстві, а й в деревообробній галузі в цілому.
4. Контролювати та узагальнювати дані про фактичні та непродуктивні витрати.

Сутність системи «директ-костингу» полягає в тому, що собівартість визначається на основі прямих змінних витрат, а постійні списуються за рахунок прибутку.

Даний метод дозволяє вирішити цілий ряд задач, які підвищують прибутковість фірми, зокрема:

1. Під час розподілу витрат на змінні та постійні, він дозволяє зробити оцінку, на основі собівартості продукції, витрат майбутнього періоду, які дають змогу сформувати асортимент продукції, зробити вибір між виробництвом та закупівлею окремих складових виробу, тощо.
2. Допомагає зіставити величину витрат при різній продуктивності.
3. Така часткова (неповна) калькуляція дозволяє ефективно управляти запасами та швидше визначати прибуток, адже в даній ситуації він буде залежати виключно від обсягу реалізації. При повному обліку витрат прибуток залежить як від обсягів продажу, так і обсягів виробництва.

Підсумовуючи вищевикладене, слід відмітити, що серед існуючих сучасних систем управління витратами та калькулювання собівартості продукції найефективнішим є метод «директ-костингу». Поєднання його із методом «стандарт-кост» відкриває перед сучасними підприємствами деревообробної галузі нові можливості для підвищення їх прибутковості, сприяє росту якості та конкурентоспроможності їх продукції як на вітчизняному, так і на зарубіжному ринках.

Література

1. Малюта Л. Я. Управління витратами: конспект лекцій / Малюта Л. Я.: [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://dl.tntu.edu.ua/content.php?cid=73645>.
2. Шевченко Г. С. Деревообробна галузь: реалії ринку в Україні / Шевченко Г. С.: [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://www.derevo.info/content/detail/85>.